

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

Development Operation of Guidelines for Educational Institution Internal Educational Quality Assurance
by Applying the Kaizen Concept. Case Study of Ban Jod Sirirat Bamrung School

Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1

วิระวัฒน์ คำอุต¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมร มะลาศรี² ดร.สุพจน์ ดวงเนตร³

Wirawat Khum Ut¹ Asst.Prof. Dr.Amorn Malasri² Dr.Supot Duangnet³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนสำคัญคือ 1) การสำรวจสังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ 2) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน และ 3) การประเมินแนวทางการดำเนินงาน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอแบบพรรณนาสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุงคือครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน กระบวนการมีความยุ่งยาก ซับซ้อน หลายขั้นตอน สถานศึกษามีการดำเนินงานบางส่วน แต่ยังไม่ครบกระบวนการส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง ความต้องการในการแก้ปัญหาคือ แนวทางการดำเนินงานที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 1) เตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก เป็นขั้นตอนการทำงานใหม่โดยการรวบรวมการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นการขจัดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนไปรวบรวมไว้กับขั้นที่ 1

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ไคเซ็น

¹ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹Master's students Educational Administration Kalasin University

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

^{2,3}Lecturer at Faculty of Education and Educational Innovations Kalasin University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: วิระวัฒน์ คำอุต, wirawatruk2563@gmail.com

รับเมื่อ 2 เมษายน 2565 แก้ไข 12 กรกฎาคม 2565 ตอบรับ 16 กรกฎาคม 2565

5) ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการรวบรวมการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเข้ากับการติดตามผลการดำเนินงาน และจัดชั้นตอนที่เข้าซ้อนไปรวบรวมไว้กับชั้นที่ 1 และ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครบคลุม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ABSTRACT

This research Objectives 1) to study problems and operation needs of educational institution internal educational quality assurance of Ban Jod Siriratbamrung School. 2) To development operation of guidelines for educational institution internal educational quality assurance by applying for the Kaizen concept. 3) to assess operations of guidelines for educational institution internal educational quality assurance by applying for the Kaizen concept. The research regulation is applying for the research development process there are steps as follows; 1) Explore the synthesis of problems and needs. 2) Develop operation of guidelines. 3) Assess development operations guidelines and who gave information 12 people of researchers group and research instruments were; the record form focus group discussion and assessment form. The data was analyzed by content analysis and descriptive presentation the statistics are used mean standard deviation.

The research results were as follows:

1. The causes of the problem operation of Internal education institution education quality assurance teachers had misunderstandings in the implementation, the processes there were complicated and many steps, the educational institution there was operation some part since not complete processes that result gave operation not systematic and continuous. Need to the problems solving was clear operations guidelines, easy to understood with the Ministerial Regulations for Educational Quality Assurance B.E.2018.

2. Operation of guidelines educational institutions internal educational quality assurance there were steps were as follows; Step 1. prepared and raised awareness was a new working with combine operating committees appoint, relationship analysis and built knowledge, to understand for teachers and educational persons. Step 2. Educational institution standard determined. Step 3. Educational Institution of Education Development plan made. Step 4. Operation following Educational institution of Educational Development plan and Annual Action plan made that means the steps duplicate were eliminated and combine with step 1. Step 5. Checked and operation evaluation with combine evaluation and checking educational institution internal educational quality combine operation tracking and the steps duplicate were eliminated and combine with step 1. step 6. Self-Assessment Report: SAR made.

3. The evaluation of the guidelines for educational institution internal educational quality assurance by applying for the Kaizen concept to evaluate Feasibility, Utility, Propriety, Accuracy found that, it was at the highest level and when considering on each side found that it was at the highest level in all sides.

Keywords: Quality Assurance in Educational Institutions, Kaizen

ภูมิหลัง

แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) เป็นแนวคิดของชาวญี่ปุ่นที่ทำธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ มีคำกล่าวของชาวญี่ปุ่นไว้ว่า “ไม่มีสักวันเดียวที่จะผ่านไป โดยไม่มีการปรับปรุงในส่วนหนึ่งส่วนใดในองค์กร” (สิ่งนี้นับเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของไคเซ็น) การปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป และส่งผลให้งานมีคุณภาพมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้เครื่องมือในการค้นหาสาเหตุของปัญหาแบบ 5W1H (What, Who, Where, When, Why, How) และวิธีการปรับปรุงงานแบบ ECRS (E – Eliminate: การกำจัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออก, C – Combine: การรวมขั้นตอนการทำงานเข้าไว้ด้วยกัน, R – Rearrange: การจัดลำดับงานใหม่ให้เหมาะสม, S – Simplify: ปรับปรุงวิธีการทำงานหรือสร้างอุปกรณ์ช่วยให้ทำงานได้ง่ายขึ้น) (เปียนันต์ บุญธิมา, 2561, หน้า 2)

โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลภูปอ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาล 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนจำนวน 81 คน ครูผู้สอน 6 คน ผู้บริหาร 1 คน ผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบที่สามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ 27 – 29 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้การรับรองมาตรฐาน ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ข้อที่ 4 ด้านการประกันคุณภาพภายใน

- 1) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านเอกสารยังไม่เป็นระบบ 2) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบยังไม่เข้มแข็ง จากข้อเสนอแนะดังกล่าวจะเห็นได้ว่า 1) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านเอกสารยังไม่เป็นระบบ หมายถึง การจัดทำเอกสารให้ถูกต้องตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 2) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบยังไม่เข้มแข็ง หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงานว่างานที่ทำอยู่คือ ทำอะไร ใครเป็นคนทำ ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ ทำทำไม และทำอะไรและการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามกระบวนการครบวงจร (PDCA) คือ การร่วมกันวางแผน (Planning) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing) การร่วมกันตรวจสอบ (Checking) การร่วมกันปรับปรุง (Action) ซึ่งการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) เป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป และส่งผลให้งานมีคุณภาพมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้เครื่องมือในการค้นหาสาเหตุของปัญหาแบบ 5W1H (What, Who, Where, When, Why, How.) และวิธีการปรับปรุงงานแบบ ECRS (E – Eliminate: การกำจัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออก, C – Combine: การรวมขั้นตอนการทำงานเข้าไว้ด้วยกัน, R – Rearrange: การจัดลำดับงานใหม่ให้เหมาะสม, S – Simplify: ปรับปรุงวิธีการทำงาน หรือสร้างอุปกรณ์ช่วยให้ทำงานได้ง่ายขึ้น) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครุวิชาการเห็นว่าการนำแนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ของโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ของโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครบถ้วนอยู่ในระดับดี

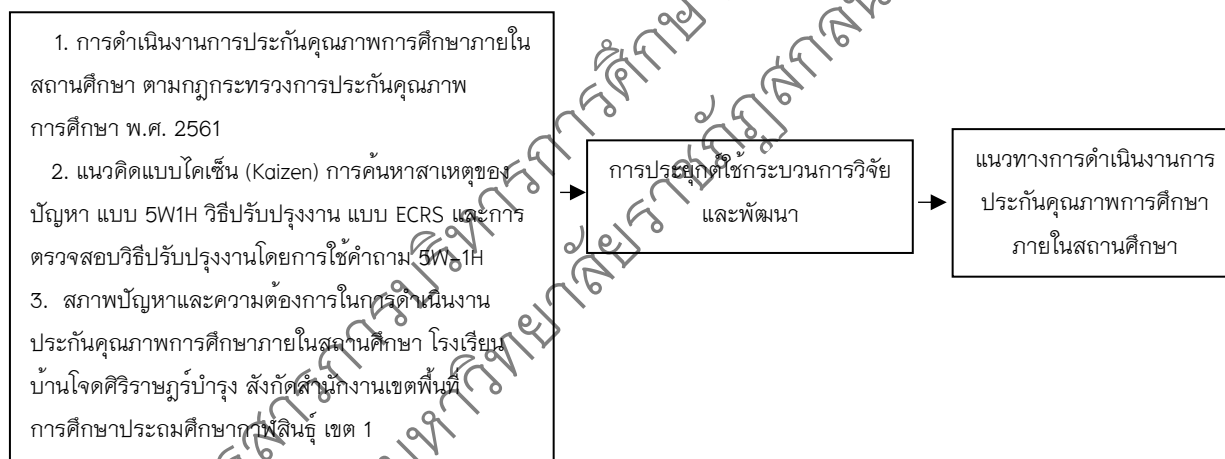
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ของโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3. เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ของโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนสำคัญคือ 1) การสำรวจสังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ 2) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน และ 3) การประเมินแนวทางการดำเนินงาน มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย แสดงความคิดเห็น สภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยเก็บข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่
  - 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 1 คน
  - 2.2 ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 6 คน
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
  - 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 1 คน
  - 3.2 ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้ช่วยผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึก วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการ และสถานที่ ตอนที่ 2 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 1 เก็บข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเก็บข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการใช้ประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) โดยนำหลักการสังเกตสภาพปัญหาและความต้องการมาค้นหาสาเหตุของปัญหาแบบ 5W1H และวิธีการปรับปรุงงานแบบ ECRS และการตรวจสอบวิธีปรับปรุงงานโดยใช้คำถาม 5W1H โดยเก็บข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่
  - 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 1 คน
  - 2.2 ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 6 คน
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
  - 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 1 คน
  - 3.2 ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้ช่วยผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึก วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการ และสถานที่ ตอนที่ 2 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม โดยนำผลการสังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการมาค้นหาสาเหตุของปัญหาแบบ 5W1H และวิธีการปรับปรุงงานแบบ ECRS และการตรวจสอบวิธีปรับปรุงงานโดยการใช้คำถาม 5W1H โดยเก็บข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครบคลุม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่รับผิดชอบกลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน
2. ศึกษานิเทศก์ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่ดูแลรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 1 คน
3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่เป็นแบบอย่างการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครบคลุม

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ถึงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครบคลุม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาคือครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน กระบวนการมีความยุ่งยาก ซับซ้อน หลายขั้นตอน สถานศึกษามีการดำเนินงานบางส่วนแต่ยังไม่ครบกระบวนการส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง ความต้องการในการแก้ปัญหา คือ แนวทางการดำเนินงานที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) มีดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก โดยต้นปีการศึกษาและทบทวนทุก ๆ ปี สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา, คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของสถานศึกษา, คณะกรรมการนิเทศ ติดตามตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษา, คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และสถานศึกษาดำเนินการประชุมคณะกรรมการฯ ครู บุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลการดำเนินงานในภาพรวมของรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา ตลอดจนวางแผนการติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยต้นปีการศึกษาและทบทวนทุก ๆ ปี คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ครอบคลุมคุณภาพผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน และสอดคล้องกับบริบทความต้องการเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์สถานศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยต้นปีการศึกษาคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดเป้าประสงค์ กำหนดกรอบกลยุทธ์พัฒนาการศึกษาการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดประเด็นกลยุทธ์ (กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ กำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย กำหนดกลยุทธ์เริ่มโครงการและกิจกรรม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี 2) ประเมินการรายรับของโรงเรียน ประเมินการรายจ่ายงบประมาณวิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และ 3) นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขั้นพื้นฐาน พิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยตลอดปีการศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ตามขั้นตอนของ PDCA เมื่อสิ้นสุดโครงการ/กิจกรรม ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการ

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน โดยต้นปีการศึกษาและทบทวนทุก ๆ ปี คณะกรรมการนิเทศ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ประกาศใช้ กำหนดกรอบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ ติดตามผลการดำเนินการทุก ๆ เดือน ประเมินผลและตรวจสอบ ภาคเรียนที่ 1 เดือนตุลาคมของทุกปี ภาคเรียนที่ 2 เดือนมีนาคมของทุกปี และรายงานผลการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC และทบทวนหลังการปฏิบัติงาน AAR

ขั้นที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ก่อนสิ้นปีการศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำรายงานการประเมินตนเองของครู สิ้นปีการศึกษาคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบและรายงานเปิดเผยต่อผู้เกี่ยวข้อง

3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัลลันทบุรี เขต 1 มีประเด็นข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโจดศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัลลันทบุรี เขต 1 พบว่า สถานศึกษามีการทำงานบางส่วนแต่ยังไม่ครบกระบวนการส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง ครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน กระบวนการมีความยุ่งยาก ซับซ้อน หลายขั้นตอน ความต้องการในการแก้ปัญหา คือ แนวทางการดำเนินงานที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สอดคล้องกับผลการศึกษาของละมุล รอดขวัญ (2555, หน้า 262) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน พบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังผ่านกรประเมินภายนอกรอบสอง 8 ด้าน ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 พบว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญ เครื่องมือในการดำเนินงานไม่หลากหลาย ขาดรูปแบบและแนวทางที่ดีในการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมชัย จรรยาโพบูลย์ (2555, หน้า 109) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 29 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมและการรับบทบาทหน้าที่ของตนเองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยานันต์ บุญธิมา (2561, หน้า 76) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนวัดห้วยมาโก้ง ด้วยแนวคิดแบบไคเซ็น พบว่า มีการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ยังมีปัญหา เช่น การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาขาดการตรวจสอบทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ความเป็นมาความสำเร็จที่สถานศึกษากำหนดขึ้นว่าเหมาะสม ครอบคลุม สอดคล้องและเป็นไปได้ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบ ผู้รับผิดชอบโครงการไม่มีการปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมขาดการจัดทำเอกสารการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่อง อย่างแท้จริง

2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาแบบ 5W1H และวิธีการปรับปรุงงานแบบ ECRS และการตรวจสอบวิธีปรับปรุงงานโดยการใช้คำถาม 5W1H สอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยานันต์ บุญธิมา (2561, หน้า 60) ที่นำหลักการของแนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) มาปรับปรุงกระบวนการทำงาน โดยใช้เครื่องมือที่เข้ามาปรับปรุงกระบวนการทำงาน ได้แก่ 5W1H นำมาใช้ค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการทำงาน และใช้เครื่องมือ ECRS เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง โดยมี 4 หลักการได้แก่ การตัดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นออกไป การรวมขั้นตอนการทำงานเข้าด้วยกัน การจัดลำดับใหม่ และปรับปรุงงานใหม่ให้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุวีร์ คล่องงานทะเล (2558, หน้า 18) ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น : กรณีศึกษาแผนกจัดซื้อ โดยนำเอาเครื่องมือ Why & 5W1H เพื่อวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุของปัญหาในแต่ละกระบวนการทำงาน และใช้หลัก ECRS ตามแนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) เพื่อค้นหาแนวทางปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหาด้วยการ

ขจัดส่วนที่ไม่จำเป็นออก (Eliminate) การรวมกระบวนการทำงานเข้าด้วยกัน (Combine) การจัดลำดับกระบวนการทำงาน (Rearrange) การทำขั้นตอนให้เรียบง่าย (Simplify)

แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบ ไคเซ็น (Kaizen) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม และสร้างความตระหนัก ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นที่ 4 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ขั้นที่ 5 ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ขั้นที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา สอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2563, หน้า 17) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง สอดคล้องกับผลการศึกษารายงานของจันทร์สุดา บุตรชาติ และปรีชา วิหคโต (2557, หน้า 76) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 1 ซึ่งผลการวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี สอดคล้องกับผลการศึกษารายงานของศศิธร บัวทอง, สวรรพ เข้มแข็งสุนันท์ ศลโกศล และคมศร วงษ์รักษา (2555, หน้า 91) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยประยุกต์ใช้วงจร PDCA แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การดำเนินการ และการรายงาน ในแต่ละขั้นตอนมีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องต่อเนื่องในแต่ละรอบปีและสอดคล้องกับผลการศึกษารายงานของนครชัย ชงญูโร (2554, หน้า 287) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : การประยุกต์ใช้แนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีลักษณะเป็นเชิงระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ โดยด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) ผลการประเมินภายนอกของ สมศ. และ 2) บริบทเบื้องต้น 2.1) สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน 2.2) กฎ ระเบียบนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล กระทรวง สพฐ. สพท. และ โรงเรียน และ 2.3) รายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 1) การประชุมวินิจฉัย สภาพการณ์เบื้องต้นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียน 2) ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานและข้อเสนอแนะของ สมศ. 3) ดำเนินโครงการ กิจกรรมต่างๆ ตามแผนปฏิบัติการจากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ รายงานผลการดำเนินโครงการ 4) ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษา 5) นำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาต่อไป และ 6) โรงเรียนจัดทำ SAR เพื่อรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ต่อไป ด้านผลลัพธ์ประกอบด้วย การรับรองมาตรฐานจาก สมศ. และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้องครบถ้วน และข้อเสนอแนะ พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์

ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครบคลุม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นการเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษานำข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ละมุล รอดขวัญ (2555, หน้า 262) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคใต้ตอนบน พบว่า รูปแบบคือคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ คำชี้แจงการใช้คู่มือเนื้อหา ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพ และส่วนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555, หน้า 167) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า วัตถุประสงค์ หลักการ กลไกการดำเนินการ วิธีดำเนินการ และการประเมินผล มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของจันทร์สุดา บุตรชาติ และปรีชา วิหคโต (2557, หน้า 76) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งผลการวิเคราะห์การพัฒนาารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ที่สร้างขึ้นมานั้นผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ในบริบทจริงของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) เป็นเครื่องมือให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งการดำเนินการวิจัยยังไม่ครบทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัยและพัฒนา จึงควรดำเนินการวิจัยในระยะต่อไป โดยนำแนวทางการดำเนินงานการประกัน

คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบไคเซ็น (Kaizen) ไปทดลองใช้ในบริบทจริง ประเมินผลและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์สุดา บุตรชาติ และปรีชา วิหคโต. (2557). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 25(2), 69 – 80.
- นครชัย ชาญอุไร. (2554). การพัฒนารูปแบบการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: การประยุกต์ใช้แนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เปี่ยมนันต์ บุญธิมา. (2561). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนวัดห้วยม้าโค้ง ด้วยแนวคิดแบบไคเซ็น. *โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเป้า สพฐ. ปีงบประมาณ 2561*. ลำพูน: โรงเรียนวัดห้วยม้าโค้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 14. 19 สิงหาคม 2542.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562,” *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 51. 1 พฤษภาคม 2562.
- ละมุล รอดขวัญ. (2555). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคใต้ตอนบน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศศิธร บัวทอง, สุวพร เข้มเฮง, สุนันท์ ศลโกสุม และคมศร วงษ์รักษา. (2555). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 10(1), 91 – 106.
- สมชัย จรรย์ไพบูลย์. (2555). รูปแบบการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุวรี คล่องงานทะเล. (2558). การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดแบบไคเซ็น: กรณีศึกษาแผนกจัดซื้อ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.